

Նայերենի այբուբենը

Տպագիր

Ա ա	այբ	Ժ ժ	ժե	Ճ ճ	ճե	Ռ ռ	ռա	Եվ ե	ել
Բ բ	բեն	Ի ի	ինի	Մ մ	մեն	Ս ս	սե	Օ օ	օ
Գ գ	գիւ	Լ լ	լուն	Յ յ	հի	Վ վ	վել	Ֆ ֆ	ֆե
Դ դ	դա	Խ խ	խե	Ն ն	նո	Տ տ	տյուն		
Ե ե	եչ	Ծ ծ	ծա	Շ շ	շա	Ր ը	րե		
Զ զ	զա	Կ կ	կեն	Ո ո	օն	Տ զ	ցո		
Է է	է	Ն հ	հո	Չ չ	չա	Ու ու	ու		
Ը ը	ըթ	Ձ ձ	ձա	Պ պ	պե	Փ փ	փյուր		
Թ թ	թո	Ղ ղ	ղար	Ջ յ	յե	Ք ք	քե		

Ձեռագիր

Ա ա	Ժ ժ	Ճ ճ	Ռ ռ	Եվ ե
Բ բ	Ի ի	Մ մ	Ս ս	Օ օ
Գ գ	Լ լ	Յ յ	Վ վ	Ֆ ֆ
Դ դ	Խ խ	Ն ն	Տ տ	
Ե ե	Ծ ծ	Շ շ	Ր ը	
Զ զ	Կ կ	Ո ո	Տ զ	
Է է	Ն հ	Չ չ	Ու ու	
Ը ը	Ձ ձ	Պ պ	Փ փ	
Թ թ	Ղ ղ	Ջ յ	Ք ք	

Գիտե՛ք, որ հայերեն գրերի շարքը, առաջին երկու գրերի անունով, կոչվում է **այբուբեն**, իսկ հայերեն լեզվի առաջին գիրքը՝ **այբբեն** արան:

Անգիր սովորիր այբուբենը՝ տառերի անուններով:

*Շրջել է նա աշխարհից աշխարհ,
Չի ունեցել քուն ու դադար.
Սրեղծել է այբուբենը,
Որ միշտ ապրի հայերենը:*

Հայերենի առաջին ուսուցիչը

Հայերենի այբուբենը ստեղծել է Մեսրոպ Մաշտոցը: Նա գրել է նաև հայերենի առաջին «Այբե-նարանը»: Մեսրոպ Մաշտոցը եղել է հայերենի առաջին ուսուցիչը: Նա պատվիրել է սիրել ու պահպանել հայոց լեզուն:

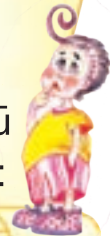
Մեսրոպ Մաշտոցի գերեզմանը գտնվում է Օշական գյուղում: Օշականը սրբավայր է բոլոր հայերի համար:

Բոլորս պետք է սիրով հիշենք Մեսրոպ Մաշտոցի սուրբ անունը:

Հանելուկ

Երեսունհինը
Եղբայր են նրանք,
Մեր լեզուն դարձրին
Ղողանջող մի զանգ:

Հայոց լեզու

Սիրում եմ քեզ,
Հայոց լեզու,
Մայրիկիս պես
Անուշ ես դու:

Քեզնով եմ ես
Հպարտանում,
Կարդում, գրում,
Արտասանում:

Ա-ն և Ռ-ն

Ա տառը կորավ,
Ռ տառը եկավ,
Ասաց. — Ես կօգնեմ,
Թեկուզև հոգնեմ:
Բայց ի՞նչ անեմ ես
Ռ տառով այսպես.
Գրում եմ ես կավ,
Ստացվում է կով,

Գրում եմ ես հավ,
Ստացվում է հով.
Կար-ը՝ կոր,
Լար-ը՝ լոր,
Քար-ը՝ քոր ...
Վատ է դա,
Շանտ վատ.
Ես հիմա ինչպե՞ս
Գրեմ Արարատ:

Ողջույն ուսուցչին

Ողջունում ենք սրտագին,
Ուսուցիչ մեր թանկագին,
Դուք ժպիտ եք պարզևում
Ու ջերմ խոսքեր մեզ ասում:

Լույսի շողեր եք տալիս
Դուք Ձեր ուշիմ սաներին.
Մենք նայում ենք Ձեզ, ինչպես
Ծաղիկները՝ արևին:

Չ-ն

Չ-ն էլ մի տառ է,
Բայց գիտե՛ս, Անի՛,
Ամեն ինչը միշտ
Հակառակ կանի.
Թե ասեն՝ **օգնենք**,
Կդարձնի **չօգնենք**,
Թե ասեն՝ **երգենք**,
Կդարձնի **չերգենք**:

Զգո՛ւյ՛ջ, **չ** տառից դու չվարակվե՛ս
Եվ ամեն ինչում միշտ հակառակվես:

Փոքրիկ Մետրոպոլ

Ես ծիլն եմ կանաչ
Մեր նոր դպրոցի,
Ես ժիր թռռնիկն եմ
Մետրոպոլ Մաշտոցի:

Մայրս անունս
Մետրոպոլ է դրել,
Իսկ ուսուցչուհիս՝
Գիր սովորեցրել:

Նրանք ասել են.
– Սիրի՛ր դու գիրը,
Որ հավերժ ապրի
Մեր հին երկիրը:

Եվ ամոթ է շատ
Փոքրիկ Մետրոպոլին,
Որ չհետևի
Այս սուրբ պատգամին:

Բ-ն, **Գ**-ն և **Զ**-ն

Ա տառը գիտեմ,
Յ տառը գիտեմ,
Գրեցի ես **ահ**:

Բ տառը եկավ
Ու դարձրեց **բահ**:

Գ տառը եկավ
Ու դարձրեց **գահ**:

Զ տառը եկավ
Ու դարձրեց **ջահ**:

Ինչ լավ է այսպես
Նոր բառեր կազմել
Սովորեցի ես:

Երբ որ տանն են

Երբ որ տանն է հայրիկը,
Երբ որ տանն է մայրիկը,
Տաքանում է մեր տունը,
Խաղաղվում է իմ քունը,
Քաղցրանում է կերածս,
Հասկանում եմ արածս,
Թռվո՞ւմ եմ ես անվախ,
Խաղում անհոգ և ուրախ:
Այնպես լավ է, այնպես լավ,
Երբ որ տանն է հայրիկը,
Երբ որ տանն է մայրիկը:

Ծրջանակների մեջ փակցրո՛ւ
քո սիրելիների լուսանկարները:

Հանելուկ

Երկու վանկից
Ասա՛ մրգի
Մի անուն,
Վերջին վանկը
Լինի թռչնի
Անվանում:

«Այբբենարանը»

Գրադարանում մի հաստ գիրք էր դրված: Անունը գրված էր ոսկեգույն տառերով:

Գիրքը, իրենով հիացած, մտածում էր. «Ինչքան գեղեցիկ ու խելացի եմ. բժիշկները ինձանից են սովորում, թե ինչպե՛ս պետք է բուժել մարդկանց»:

Մի օր փոքր ու բարալիկ մի գիրք դրեցին նրա կողքին:

– Դու ո՞վ ես, – դժգոհ հարցրեց հաստ գիրքը:

– Ես «Այբբենարան» եմ, – պատասխանեց նա:

– Դու ինչպե՛ս ընկար այստեղ:

– Արան դրեց. իմ շնորհիվ նա գրել-կարդալ սովորեց:

– Մի՞թե սա է քո տեղը, – չէր հանգստանում հաստ գիրքը:

– Ճիշտ է, դու գեղեցիկ ես: Բայց եթե ես չլինեի, ոչ ոք քեզ չէր կարող կարդալ, – պատասխանեց «Այբբենարանը»:

Հանելուկ

Ճերմակ դաշտիկ,
Սև-սև հունդիկ,
Ձեռքով ցանեն,
Աչքով հնձեն:

Յրաժեշտ «Այբբենարանին»

Իմ այս փոքրիկ–փոքրիկ կյանքում
Ամենամեծ տոնն է այսօր.

Այսօր վերջին էջդ եմ փակում,
«Այբբենարան» իմ փառավոր:

Դո՛ւք, հայերեն տառեր սիրուն,
Այսօրվանից ի՛մն եք հավետ,
Կյանքի բոլոր ճամփաներում
Միշտ էլ պիտի քայլեմ ձեզ հետ:

Ձեզնով գրեմ, ձեզնով կարդամ,
Մեծ Մաշտոցին սուրբ պարտքս տամ:

*Իմ բալիկներ, իմ սանիկներ,
Լավ սերտեցի՛ք տառերը մեր.
Մնա եկեք բառե՛ր կազմենք,
Բառերով էլ աշխա՛րհ չափենք ...*

ՀԱՎԵԼՎԱԾ

Այս բաժնում հեղինակները նպատակահարմար են գրել ուսուցչի փրամադրության փակ դնել այն նյութերը, որոնք հանձնարարվում են դասարանական կամ արտադասարանական ընթերցանության ժամերին կարդալու համար, և որոնց ընթերցումը կնպաստի «Այբբենարանի» էջ-դասերի արդյունավետ ու նպատակային դասավանդմանը: Դրանք հեքիաթներ ու առակներ են, աշնանը, ձմռանը, Նոր փարվան, Նայասփանին, այբուբենին, ընփանիքին նվիրված բանաստեղծություններ ու պատմություններ: Տրված են նաև երգեր՝ իրենց նուրաներով:

Վազգեն Տայյան

ԱՅԳՈՒՄ (էջ 11)*

-Վա՛յ, մայրի՛կ ջան, նայիր քե՛ն՝ Ինչքան լավ են ժպտում մեզ Ե՛վ խնձորը կարմրաթուշ, Ե՛վ խաղողը քաղցրանուշ, Էլ նուշ, էլ թուզ, Էլ փշափ, Այս ինչ շա՛ր են, Այս ինչ շա՛ր. Ո՛վ է այսքան միրգ բերել, Ծառերն այսպես զարդարել...	- Իմ լուսերե՛ն, Ոսկեհուր Աշունն է մեզ Եկել հյուր: Այս մրգերը հյուրալի Նա է բերել գոգով լի: Գարուն, ամառ անընդհատ Աշխատել ենք մեղվի պես. Տիմա էլ նա լիառատ Իր բարիքն է փալիս մեզ...
--	---

Աթաբեկ Խնկոյան

ԱՂՎԵՄՆ ՈՒ ԿՌՈՒՆԿԸ (էջ 14)

(ստակ)

Աղվեսն ու կռունկը հարևաններ էին: Մի անգամ աղվեսն ուզեց հյուրասիրել իր հարևանին: Գնաց, կռունկին փուն հրավիրեց:

– Միրելի՛ հարևան, գոնե մի անգամ այցելի՛ր ինձ: Քեզ համար համեղ ուրելիքներ եմ պատրաստել:

Եվ կռունկը հյուր եկավ իր բարեկամին:

Աղվեսը շիլա էր եփել և լցրել մի սաղրիկ ամանի մեջ: Նա ճաշը մոտեցրեց հյուրին և քաղցր խոսքերով դիմեց նրան.

– Կե՛ր, սիրելի՛ կռունկ, ինքս եմ պատրաստել, շա՛ր համեղ է:

Կռունկն իր երկար կրուցով կրկնացրեց ափսեհին, բայց ոչինչ չկարողացավ ուրել: Աղվեսը, լիզելով, մենակ խփշփեց ամբողջ շիլան և ասաց.

– Ափսո՛ս, որ ուրիշ բանով չեմ կարող հյուրասիրել:

– Ես կերածիս համար էլ շնորհակալ եմ: Տիմա էլ դո՛ւ ինձ հյուր արի:

Նաջորդ օրը աղվեսը հյուր գնաց կռունկին:

Կռունկը ապուր էր եփել, լցրել երկարավիզ մի սափորի մեջ ու դրել սեղանին:

– Կե՛ր, – ասաց նա աղվեսին, – դժբախտաբար ուրիշ բան չունեմ:

Քաղցած աղվեսը պարզվեց ապուրի շուրջը, հոփոտեց ու լիզեց սափորի շուրթերը: Գլուխն ավելի

* Նախատեսված է էջ 11 -ի դասի հետ ընթերցվելու կամ անգիր սովորեցնելու համար:

մեծ էր, քան սափորի վիզը, և աղվեսի բերանը չէր հասնում ապուրին:

Կռունկն իր երկար կրուցը մպցրեց սափորի մեջ և մենակ կերավ ամբողջ ապուրը:

Աղվեսը կարծում էր, թե ամբողջ շաբաթ քեֆ կանի կռունկի հաշվին, բայց ստիպված եղավ սոված փորով վերադառնալ: Ի՞նչ կարող էր անել. թողեց հեռացավ անփառի խորքը: Իզուր չի ասված. «*Ինչ որ ցանես, այն կհնձես*»:

Այդ օրվանից էլ աղվեսի ու կռունկի բարեկամությունը վերջացավ:

Աթաբեկ Խնկոյան

ԱԳՌԱՎՆ ՈՒ ԱՂՎԵՍԸ (էջ 19)

Բախարի բերմամբ
Թե պարահամամբ՝
Մի մեծ ագռավ
Մի գունդ պանիր
Դաշտում գրավ,
Կրուցն առավ,
Ծառին թռավ:
Օ՛, ի՞նչ պանիր՝ դեղին ոսկի...
Բայց դեռ չառած համը իսկի՝
Աղվեսն անցավ ծառի մոտով,
Գերվեց,
Էրվեց
Պանրի հոտով:
Վազեց գնաց բերնի ջուրը,
Եվ թուլացան կուռն ու ճուռը:
Էն ժամանակ իրա ձևին,
Ծառի փակից՝ աչքն ագռավին,
Նեզիկ, նազիկ,
Փափկամազիկ,
Բացեց լեզուն, անո՛ւշ, մեղո՛ւշ
Թափեց, չափեց շաքար ու նուշ.
– Ինչքա՛ն լավն ես,
Ես՝ քո գերին,
Քո էդ սևիկ

Վառ աչքերին,
Նուրբ ծալքերով
Զույգ թևերին:
Մի դու մտի՛կ,
Էդպես քթի՛կ,
Էդպես ճափի՛կ,
Մախմուր ազին,
Խաս ու դումաշ,
Արլասն հագին:
Գիտեմ, անշուշտ, իմ քուրիկի
Ձայնն էլ կլնի հրեշտակի:
Երգի՛, քուրի՛կ, մի՛ ամաչի,
Իմ ուզածը մի մեծ բանի չի:
Թե որ չքնաղ էդ փեսքիդ հեք
Երգելում էլ եղար վարպետ,
Օ՛, կդառնաս, իմ մաքրուհի՛,
Թռչունների մայր թագուհի:
Ագռավն ազին, իրեն փված
Գովեստներից շշմած, ուռած,
Ագռավային
Բկովը մին
Որ չկռռաց,
Պանիրն ընկավ ծառիցը ցած,
Շողոքորթը ըռխեց, գնաց:

Նովիաննես Թումանյան

ՃԱՄՓՈՐԴՆԵՐԸ (էջ 21)

(հեքիաթ)

Աքաղաղը մի օր կրուրը բարձրացավ, որ աշխարհը փեսնի: Վիզը ձգեց, բայց բան չտեսավ: Դիմացի սարը խանգարում էր:

- Քուչի՛ ախպեր, կարելի է դու գիտե՛ս՝ սարի հեքընում ի՞նչ կա, – հարցրեց նա բակում պառկած շանը:
- Ես էլ չգիտեմ, – պարասխանեց քուչին:
- Մինչև ե՛րբ պետք է այսպես մնանք: Արի գնանք մի փեսնենք՝ աշխարհում ի՞նչ կա, ի՞նչ չկա:

Շունը համաձայնվեց: Խոսքերը մեկ արին ու փնից փախան: Գնացին, գնացին, երեկոյան հասան մի անտառ: Գիշերը մնացին այնտեղ: Շունը պառկեց թփի տակ, իսկ աքաղաղը բարձրացավ մութիկ ծառը, ու քնեցին:

Լուսադեմին աքաղաղը կանչեց՝ ծուղորուղո՛ւ:

Աղվեսը լսեց աքաղաղի ձայնը:

«Վախ, սա որտեղի՞ց դուրս եկավ, այ՛ լավ նախաճաշ», - մտածեց աղվեսն ու մտրեցավ:

– Բարի լո՛յս, ոսկեփետրո՛ւր աքաղաղ, ի՞նչ ես շինում այս կողմերում, – հարցրեց աղվեսը:

– Գնում ենք աշխարհ փեսանելու, – պատասխանեց աքաղաղը:

– Օ՛, ի՞նչ լավ բան եք մտածել, – պատասխանեց աղվեսը: – Քանի ժամանակ է՝ ես էլ մի կարգին ընկեր եմ փնորում: Լավ է՝ պատահեցիր: Դե ցած արի, որ չուշանանք:

– Ես համաձայն եմ, – ասաց աքաղաղը, – փն՛ս, ընկերս էլ համաձայն է՝ ցած գամ, գնանք:

– Որտե՛ղ է ընկերդ:

– Այն թփի տակ:

«Մրա ընկերն էլ երևի իր նման մեկը կլինի, այդ էլ իմ ճաշը», – մտածեց աղվեսը և վազեց թփի կողմը:

Նանկարծ շունը որ դուրս չեկավ, աղվեսը, պո՛ւկ, փախավ, ո՛նց փախավ:

– Կա՛ց, աղվես, մի՛ շտապիր, մենք էլ ենք գալիս, այդպես ընկեր չի լինի, – ծառի վրայից ծիծաղելով ձայն արվեց աքաղաղը:

Վազգեն Տայյան

ԱՇՈՒՆ

Վա՛յ, գժվել են փերևները,
Պար են գալիս փողոցում.
Շփոթել են վարն ու վերը,
Ո՛չ մայթ գիտեն, ո՛չ անցում:

Եկե՛ք մեր տուն. անձրև կգա,
Ձեզ կթրջի, ջուր կանի...
– Քամուն կասենք, մեզ թև կտա,
Ամպից էլ վեր կտանի:

Մեկ խշշալով լցվում են բակ,
Մեկ էլ հանկարծ փախչում դուրս,
Մեկ քչփչում պատերի տակ,
Մեկ պառկում են սուսուփուս...

Է՛հ, չի լսում քամին խենթուկ,
Նա՛ սուլում է, թռչկոտում,
Խաղ է անում ամպի հետ թուխ,
Կաթիլները պոկոտում...

Փոքրիկ Մարոն դուրս է եկել,
Նայում նրանց, զարմանում.
– Այս ի՞նչ պար է, այս ի՞նչ երգ է,
Այս ինչե՛ր եք դուք անում:

Վա՛յ, գժվել են փերևները,
Պար են գալիս, ծիծաղում,
Իսկ գայրացած մութ ամպերը
Բարակ անձրև են մաղում:

ԱՇՈՒՆ

Խոսք՝ Նովիաննես Թումանյանի
Երաժշտ.՝ Թումանոս Մելիքյանի

Andante cantabile

The musical score is written in a single system with a vocal line and piano accompaniment. The tempo is marked 'Andante cantabile'. The key signature has one flat (B-flat), and the time signature is 3/4. The score consists of several staves of music with lyrics written below the vocal line. There are two main verses of lyrics, with the second verse starting with '2. Տը-խուր'. The score includes various musical notations such as slurs, accents, and dynamic markings like 'v'.

Դեղնած դաշտերն
Իջել է աշուն,
Անպառը կրկին
Ներկել է նախշուն:

Պաղ-պաղ մեզի հեք
Փչում է քամին,
Քշում է, փանում
Տերևը դեղին:

Տխուր հանդերից
Ամենքը փրփում
Քաշվում են կամաց
Իրենց փունն ու բույն:

ԻՄ ՊԱՊԻԿԻ՝ ՆԱՅԱՍՄԱՆ (Էջ 60-61)

Խոսք՝ Յուրի Սահակյանի
Երաժշտ.՝ Գեղունի Չթջյանի

Կա աշ- խար- հում մի Նա- յաս- փան, Կա ան- նը- ման
մի եր- կիր՝ Նը- ման պա- պիս հե- քիաթ- նե- րին,
Նը- ման փա- փիս եր- գե- րին: Իմ պա- պի- կի-
Նա- յաս- փան, Իմ փա- փի- կի Նա- յաս- փան, Նա- յոց շուն- ջը
ինձ պար- գե- վող, Իմ ա- նու- շիկ Նա- յաս- փան:

Կա աշխարհում մի Նայասփան,
Կա աննման մի երկիր՝
Նման պապիս հեքիաթներին,
Նման փափիս երգերին:

Կրկներգ.-

Իմ պապիկի՝ Նայասփան,
Իմ փափիկի՝ Նայասփան,
Նայոց շունջը ինձ պարզևող,
Իմ անուշիկ Նայասփան:

Ծաղիկները ամենալավ
Միայն այսօրեղ են աճում,
Աղբյուրները ամենապաղ
Այսօրեղ են զիլ կարկաչում:

Կրկներգ.-

Արևը ջերմ՝ մայրիկի պես,
Գուրգուրում է թուփ ու ծառ,
Որ ամպերը մոտ չգան մեզ,
Որ հնչեն երգ ու ծիծաղ:

Կրկներգ.-

ՊՈՒՅՊՈՒՅ ՄՈՒԿԻԿԸ (էջ 50-51)

Մի երկիր կա՝ Նոդսրան,
Մի մուկիկ կար՝ ճսրճսրան,
Նոդսրանի անբառում՝
Կոկոս ծառի ծակուռում:

Ապրում էր նա իր համար
Բարիքներում անհամար
Ու մի օր լավ, մի օր վար՝
Ուներ ապրուստի քիչ թե շար:

Օրը մի ճանճ, մի միջար,
Մի ծեղ, արմար, ցորնի հար
Ուրում էր ու քեֆ անում,
Խաղում, ապրում իր բնում:

Իր անունը Պոյպոյ էր,
Ազգանունը՝ Ճսրունի,
Լացը՝ վայ-վայ, վույ-վույ էր,
Երգը՝ փարայ-նայ-նի-նի:

Էսպես մուկիկն ապրում էր՝
Վազվզելով վար ու վեր,
Ու մի օր էլ ծանր ու մեծ
Իրեն-իրեն միտք արեց.

«Տունս՝ կոկոս ծառի փակ,
Բերան չունե՛մ, թե՛ ճաշակ.
Ճանճ կերել եմ, ծեղ կերել,
Տեսնեմ կոկոսի համն էլ»:

Այս ասելն էր, մեկ էլ՝ դո՛մփ,
Ծառից կոկոսն ինչպես բոմբ
Ընկավ նրա առաջին:-
Կոկոս, կաղին չէ չնչին:

Կաղնի փեսակ, սեխի չափ,
Միջուկն անո՛շ, յուղալի,
Բայց կեղևն է միայն հասար.
Ահա՛ ինչն է ցավալի...

Վրա ընկավ մուկիկը,
Բացեց իր սուր ճանկիկը,
Կծե՛ց, կծե՛ց, կծոփե՛ց,
Բան դուրս չեկավ, չհաջողվեց:

Ու կոկոսի չորս կողմը
Ման է գալիս Պոյպոյը:

Կեղևն հասար է, ո՞նց անի,
Ու սկսեց վայ-վույը.

«Ախր ի՞նչ է, ի՞նչ կլնի՝
Տեսնեմ դրա համն էլի:
Մի քիչ կոկոս, մի քիչ ջուր,
Գոնե մի՛ կում, մի՛ պուճուր»:

Դու մի ասի՛ ընկնելուց
Ծակ էր բացվել կոկոսում.
Էդ որ փեսավ, հիմի էլ
Ծակից մտնել էր ուզում:

Բայց փեսե՛ք՝ ի՞նչ պարահեց.
Ծակն էր պարիկ, ինքը՝ մեծ.
Ծակիցը ներս չի մտնում,
Սովից էլ ուշքն է գնում:

Լաց է լինում մուկիկը...
Ո՞նց լաց չլնի մուկիկը...
Միրտն ուրիշ բան չի ուզում,
Նայում է ու նվազում:

Էսպես լացեց սուգ արեց,
Էնքա՛ն լացեց սուգ արեց,
Ներս էլ սովից լղարեց:

Որ լղարեց, բարակեց,
Մեկ էլ, ըհը՛, ճանճի պես
Ծակից մտավ, գնաց ներս:

Էս ի՞նչ էր, փո՛, ո՞նց եղավ,
Էս ծակից ո՞նց ներս մտավ,
Ո՞նց, ա՛յ, նայի՛ր, էս մուկը,
Էս կոկոսն ու միջուկը:

Դե քե՛ֆ արա, օխա՛յ, օխա՛յ,
Դե պա՛ր արի, փարա՛յ, նանա՛,
Դե միջուկը կեր ու կրծի՛ր,
Կե՛ր միջուկը, հյութը խմի՛ր:

Նան ուրում է, հան էլ պարում,
Նան պարում է, հան էլ երգում.
«Ինքս՝ Պոյպոյ, պարս՝ փոյփոյ,
Էլ ի՞նչ վայ-վայ, էլ ի՞նչ վույ-վո՛յ»:

Էսպես թռչում, ծափ էր փալիս,
Պար էր գալիս, ռանգի, յայլի,

Գոռում էր ջան, փարայ-նի-նի,
Այ թե քեֆը ինչպե՛ս կլնի:

Էս որ էսպես կերավ, մաքրեց,
Առաջ փոքր էր, հիմա փոզեց,
Տոզեց, դարձավ խոշոր մի մուկ,
Ընկավ կողքին, քնեց խորունկ:

Մեկ օր անցավ, եկավ նոր օր,
Էհ, մուկիկը վեր կացավ, որ
Փուչ կոկոսի ծակից դուրս գա.
Ախր դուրսը գործ կա, փուն կա:

«Լավ էր, կերանք բավականին,
Նիմի գնանք մենք մեր բանին»:
Նեշտ էր ասել... Ապա փորձիր,
Մի կոկոսի ծակից անցիր:

Մոտեցավ, որ ծակից դուրս գա,
Պահո՛... Տեսավ ճամփա չկա.
Ինքը՛ խոշոր, ծակը՛ պուճուր...
Այդ է, մնաց, բայց մնա ո՛ր...

Լաց է լինում մուկիկը:
Ո՞նց լաց չլնի մուկիկը:
Տոզել է կոկոսում,
Մնացել է նեղ փոսում:

«Ինչի՛ս էր պեպք կոկոսը,
Լավ չէ՛ր իմ փուն, իմ փոսը.
Վայ, վայ, վայ, վայ, վույ, վույ, վոյ,

Նիմի փեղն է քեզ, Պույպույ:

Ախր ի՛նչ բան ունեիր՝
Գայիր կոկոս ուփերի.
Չոռ ուփերի՛ լավ չէ՛ր, հը՛,
Ցավ ուփերի՛ լավ չէ՛ր, հը՛...
Վայ, վայ, վայ, վայ,- զահրումար,
Դե լաց, մնա՛ քեզ համար:

Էսպես լացեց մուկիկը.
Էնքան՛ լացեց մուկիկը,
Նեպն էլ սովից լղարեց:-

Որ լղարեց, բարակեց,
Մեկ էլ, ըհը՛, սուս ու փուս
Ծակից նորից ելավ դուրս:

Վահ, էս ի՛նչ էր, էս ո՞նց եղավ,
Բա էս ծակից ո՞նց դուրս եկավ:
Ո՞նց... այ, նայիր, էս ես՝ մուկը.
Էն՝ կոկոսը, էն՝ միջուկը:

Տեսա՛ր լավ բան, կեցցե՛ս, Պույպույ,
Տո էլ ի՛նչ «վայ», էլ ի՛նչ «վույ-վույ».
Տո քե՛ֆ արա, օխայ՛, օխայ՛,
Դե պար արի, փարայ-նի-նա՛...

Նան թոչում է, հան պարում է,
Նան երգում է, հան կանչում է,
Ջան, քե՛ֆ արա, փարայ-նի-նի՛,
Այ թե քեֆը ինչպե՛ս կլնի:

Միլվա Կապուտրիկյան

ՉՅՈՒՆԸ

- Մայրիկ, հապա դուրս նայիր՝
Ինչքան ձյուն է ցած գալիս,
Ինչքան սպիտակ ծաղիկներ,
Ծաղկի փոքրիկ թերթիկներ.
Գնամ բռնեմ ու բերեմ,
Մեր սենյակը զարդարեմ:
Վայ, մայրիկ ջան, ի՛նչ անեմ,
Նրանց ինչպե՛ս ես բռնեմ.
Նենց որ ձեռքիս են դիպչում,
Իսկույն հավվում են, կորչում...

ՆՈՐ ՏԱՐՎԱ ԵՐԳ - ՊԱՐ

Խոսք՝ Լիպարիտր Սարգսյանի
Երաժշտ.՝ Արեգ Լուսինյանի

Allegro moderato

Թե - վին ա -ռաժ տա -րին այս նոր՝ ձը -մեռ պա -պին տա -րեր ան -ցել
Երգ են ա -սում աղ -ջիկ, տը -ղա բըռչ -կո -տե -լով՝ ան -հոգ պա -րում.

ու հար -կե -րի տակ մեր բո -լոր ու -րախ սե -ղան է նա բա -ցել:
ե -ղեվ -նին է սի -րով նը -բանց իր ճյու -ղն -բով ծա -փա -հա -բում:

Լա, լա, լա, ... լա, լա, լա, ...

rechit. Ու մաղ -թում է ձը -մեռ պա -պին բող խինդ լի -նի միշտ ձեր ճամ -փին:
rit.

Թե-վին առաժ Կարին այս նոր՝ Երգ են ասում աղջիկ, Կող,
Ձմեռ Պապին սարեր անցել Թռչկոպելով անհոգ պարում,
Ու հարկերի Կրակ մեր բոլոր Եղևնին է սիրով նրանց
Ուրախ սեղան է նա բացել: Իր ճյուղերով ծափահարում:

Կրկներգ. - Լա՛, լա՛, լա՛, ... **Կրկներգ.** - Լա՛, լա՛, լա՛, ...

Ռեչիտատիվ. - Ու մաղթում է Ձմեռ պապին.
Թող խինդ լինի միշտ ձեր ճամփին:

Սուրեն Մուրադյան

ՏՈՆԱԾԱՌ

Ժիր փոքրիկները դահլիճում պայծառ
Զարդարել են մի հսկա Կրոնածառ:

Բազմել են ծառին սիրամարգ, ջայլամ,
Սկյուռ, փայտփորիկ, հոպոպ ու այծյամ:

Կախվել են ծառից կապիկն ու լորը,
Աղվեսի կողքին՝ չաղլիկ աքլորը...

Շղիկն է բազմել՝ աչքը գազարին,
Աղավնին թառել ծառի կապարին:

Էլ ինչո՞ր Կիրի եղևնին սիրուն.
Այսպեղ ուրախ է, բան ցուրտ անԿրառում:

ՍՈՒՐԲ ԾՆՈՒՆԴԻ ՆԵՔԻԱԹ

Շահր-շահր դարեր առաջ՝ ձմեռային մի ցուրպ գիշեր, ծնվեց մանուկ Տիսուսը: Նրեշրակներն անմիջապես իմացան Տիսուսի ծնունդի մասին: Նրանք շրապեցին փոքրիկ մանուկի սոսր և երգեր երգեցին նրա համար: Տովիվները լսեցին հրեշրակների ձայնը և նրանցից իմացան Տիսուսի ծնունդը:

– Մեր ամենալավ ոչխարները կնվիրենք նրան, – ուրախ ասացին հովիվները:

Մոգերն էլ ճամփա ընկան՝ Տիսուսին տեսնելու համար: Նեյրենելով երկնքում փայլող աստղին՝ նրանք գտան Տիսուսին: Մոգերը թանկագին նվերներ տվեցին փոքրիկ մանուկին:

Մի փոքրիկ տղա նույնպես լսեց Տիսուսի մասին, և ինքն էլ եկավ, որ տեսնի նրան: Նկատելով, որ բոլորը նվերներ են տալիս Տիսուսին, տղան շատ տխրեց: «Ես ի՞նչ պիտի տամ փոքրիկ մանուկին, ես ոչինչ չունեմ նրան նվիրելու», – մտածեց նա:

Երկնքի աստղերը որոշեցին օգնել փոքրիկ տղային: Տիսուսի ծնված տեղից ոչ հեռու մի փոքրիկ կանաչ եղևնի էր կանգնած: Աստղերը մեկ-մեկ ցած իջան ու կամացուկ նստեցին եղևնու ճյուղերի վրա: Եղևնին աղամանդի պես սկսեց փայլել ու շողալ լույսերի մեջ:

Տղան անչափ ուրախացավ: Նա վերցրեց ծառն ու տարավ մանուկ Տիսուսին՝ նվեր: Երբ Տիսուսն արթնացավ ու ծառը տեսավ, շատ ուրախացավ այդ սիրուն նվերի համար:

Այդ օրվանից եղևնին դարձավ տոնածառ և ուրախացրեց միլիոնավոր մանուկների:

Պատրաստիր Նոր տարվա բացիկ՝ ներդիրից կտրելով եղևնու նկարը և այն զարդարելով տրված նկար-խաղալիքներով

Սիլվա Կասյուրիկյան

ԾԻՏԻԿՆ ՈՒ ԻՐ ԸՆԿԵՐՆԵՐԸ

Ձյուն-ձմեռ է, ցուրպ ձմեռ է.
Շահր են սոված ծիրիկները:

Ու մի ծիրիկ սոսրիկ եկավ,
Պարզգամբում փշուր գտավ:

– Վայ, խեղճ ծիրիկ, ի՞նչ սոված ես.
Ա՞ն այս գաթան, բոլորը քեզ:

Ծիրիկն ուրախ ծի՛վ-ծի՛վ արեց,
Գաթան իսկույն կտցահարեց:

Նեյրո գնաց, հասավ ծառին,
Գնաց՝ բերի ընկերներին.

Չէ՞ որ դրսում ցուրպ ձմեռ է,
Շահր են սոված ընկերները:

ՉԱՐԻ ՎԵՐՋԸ (էջ 70-71)

Լինում է մի սար,
Էն սարում մի ծառ,
Ծառում մի փչակ,
Փչակում մի բուն,
Բնում երեք ձագ,
Ու վրեն Կկուն:

– Կո՛կու, կո՛կու, իմ կուկունե՛ր,
Ե՛րբ պիտի դուք առնեք թևեր,
Թռչե՛ք, գնաք,
Ուրախանաք...

Երգում էր մարիկ Կկուն,
Մին էլ, ըհը՛, Աղվեսն եկավ:
– Էս սարը իմն է,
Էս ծառը իմն է,
Ծառում փչակ կա,
Փչակում՝ մի բուն,
Էս ո՛վ է եկել
Տիրացել թաքուն:

Ախ դու Կկու, հիմա՛ր Կկու,
Քանի՛ փոքրիկ ձագ ունես դու:
– Երեք հասր ձագ, աղա Աղվես:
– Երեք հասր ձագ ցույց կբամ քեզ:
Ու չե՛ս ասել, դու, անամոթ,
Մինը ծառա դրկես ինձ մոտ:
Ձգի շուտով մի հասրը ցած,
Թե չե՛ կացինս հրեն սրած,
Գնամ բերեմ,
Ծառը կտրեմ...
– Վա՛յ, չկտրես,
Ասրված սիրես,
Էս մինն ահա
Տար քեզ ծառա,
Միայն թե էդպես
Մի ջնջիլ մեզ
Բնով-տեղով,
Ամբողջ ցեղով...

Խնդրեց մարիկ Կկուն ու ձագերից մինը
ձգեց ներքև: Աղվեսը՝ հա՛փ, առավ գնաց:
– Վայ-վա՛յ, դու-դո՛ւ,
Իմ լավ կուկու.

Ո՛ր սև սարում,
Ո՛ր անբառում,
Ո՛ր թփի փակ
Կորար մենակ...
Վայ-վա՛յ, դու-դո՛ւ,
Իմ խեղճ կուկու...

Լաց էր լինում մարիկ Կկուն, մին էլ, ըհը՛,
Աղվեսը ետ եկավ:

– Էս սարը իմն է,
Էս ծառը իմն է,
Ծառում փչակ կա,
Փչակում՝ մի բուն,
Էս ո՛վ է եկել
Տիրացել թաքուն:

Ախ դու Կկու, հիմա՛ր Կկու,
Քանի՛ փոքրիկ ձագ ունես դու:
– Երկու հասր ձագ, աղա Աղվես:
– Երկու հասր ձագ ցույց կբամ քեզ:
Ախ, չարամիտ դու ավազակ,
Ի՛նչ խաբար է, երկո՛ւ հասր ձագ.
Ի՛նչ, ուզում էս էստեղ գոռով
Լցնես ամբողջ կկուներո՛վ...
Ձգի շուտով մի հասրը ցած,
Թե չե՛ կացինս հրեն սրած,
Գնամ բերեմ,
Ծառը կտրեմ...
– Վա՛յ, չկտրես,
Ասրված սիրես,
Էս էլ առ փար,
Ու թող դադար՝
Վերջինը գեթ
Մնա ինձ հետ...

Աղաչեց մարիկ Կկուն ու երկրորդ ձագն էլ
ձգեց ներքև: Աղվեսը՝ հա՛փ, էս էլ առավ ու գնաց:

– Վայ-վա՛յ, վույ-վո՛ւյ,
Ընչի՛ համար
Եկա ես սար,
Բուն շինեցի,
Ձագ հանեցի...
Աղվեսն եկավ,

Տարավ, կերավ,
Երկու, երկու,
Կուկու... կուկու...

Լաց էր լինում մարիկ Կկուն:

Էս միջոցին՝ դա՛, դա՛, դա՛, Ագռավն անց էր կենում էն կողմերով: Լսեց Կկվի լացի ձայնը:

– Էդպես փխուր ու զարհուրիկ
Ի՞նչ ես լալիս, Կկու քուրիկ:
– Ինչպես չլամ, ա՛ սանամեր.
Աղվեսն եկավ էն սրբամեռ,
Գլխիս էսպես փորձանք բերավ,
Ձագուկներս փարավ, կերավ:
– Վո՛ւյ իմ աչքին, անխելք Կկու,
Ինչպես իզուր խաբվել ես դու
Սուր խոսքերին չար Աղվեսի:
Ո՛նց թե սարը իմն է՝ կասի:
Ո՛վ է փվել էն լրբին սար.
Սարն ամենքիս է հավասար...
Ո՛վ կթողնի վեր կենա նա
Ամբողջ սարին գա փիրանա,
Անունը փա սրած կացնի,
Սրան-նրան սուր վախեցնի
Ու մինն էսօր, մյուսը երեկ
Ձագեր փանի, ուրի մեկ-մեկ...
Սև գրողի էն փարածին
Ո՛վ է փվել սրած կացին:
Մին էլ որ գա ու սպառնա,
Մի՛ վախենա, քչի գնա:

Էսպես ասավ Ագռավն ու թռավ գնաց:
Ահա կրկին Աղվեսն եկավ:

– Էս սարը իմն է,
Էս ծառը իմն է...

Նազիվ էր ասել, Կկուն բնից գլուխը հանեց.

– Սուր ես ասում, դու խաբեբա,
Անխիղճ գազան, անկուշտ, ագահ,
Ո՛վ է փվել էստեղ քեզ սար,
Սարն ամենքիս է հավասար:
Ի՛նչ ես եկել սուր փեր դարձել,
Ես էլ հիմար՝ ճիշտ եմ կարծել,
Ձագուկներս փվել եմ քեզ...
Կորի՛, գնա, դու չար Աղվես,

Ներիք ինչքան սուր ես ասել,
Նիմի գիտեմ, չեմ վախում էլ.
Կացին չունես ծառը կտրես:

– Ո՛վ ասավ քեզ:
– Ագռավն ասավ:
– Ագռա՛վը, լավ:

Ու Ագռավի վրա բարկացած՝ Աղվեսը պոչը քաշեց, հեռացավ: Գնաց մի դաշտում սուրմենուկի փվավ, վեր ընկավ, իբրև թե սարկել է: Ագռավն էլ կարծեց՝ իրավ սարկել է, թռավ եկավ վրեն իջավ, որ աչքերը հանի: Աղվեսը՝ հա՛հի, հանկարծ բռնեց:

– Ղա՛-ղա՛-ղա՛-ղա՛,
Աղվեսն աղա...
– Այ դու կռավան չարալեզու,
Ո՛նց թե Կկվին ասել ես դու,
Թե ես կացին չունեմ սրած...
Կացին չունեմ... դե հիմի կա՛ց...

– Վա՛յ, քեզ մեղա,
Աղվես աղա,
Ես եմ ասել, չեմ ուրանում,
Ինձ քրքրի, ինձ կեր հում-հում,
Տո՛ւր, ինչ պապիժ սիրտդ կուզի,
Բայց մի վերջին խոսքս լսի:
Ես էն սարում՝ հենց դեմուդեմ,
Էնպես մի թանկ պահուստ ունեմ,
Որ չես գրնի դու քո օրում
Ոչ մի թառում կամ անբառում:
Ընչի՞ համար էն ահագին
Գանձը կորչի հողի փակին:
Արի գնանք, հանեմ փամ քեզ,
Էնքան ուրեն, էնքան ուրեն...
Թե չլինի, ու սուր դուրս գամ,
Ես հո էստեղ միշտ կամ ու կամ...

– Գնա՛նք, – ասավ Աղվեսը: – Թե կլինի, շար լավ, թե չի լինի, էլի քեզ կուտեմ:

Գնացին:

Վերևից թռչելիս Ագռավը նկատել էր, որ մի թփում պառկած էր գյուղացու շունը: Աղվեսին փարավ, փարավ, դուրս բերավ ուղիղ էն թփի վրա:

– Այ, – ասեց, – էս թփումն է իմ պահուստը:

Աղվեսն ագահ վրա ընկավ թփին.
շունը վեր թռավ, կոկորդից բռնեց ու
դրեց փակին: Աղվեսը խեղդվելով
սկսավ խոխոտալ.

– Ա՛խ, ե՛ս... ա՛խ, ե՛ս...
Զգույշ Աղվես,
Փորձանքի մեջ
Ընկնեմ էսպե՛ն...

Ա՛խ, անիրա՛վ
Դու սև Ագռավ...

– Ինչքան էլ որ լինես զգույշ,
Չարի համար թե վաղ, թե ուշ
Էդ է պահված, Աղվես աղա,
Ղա՛, ղա՛, ղա՛, ղա՛...
Պապասխանեց Ագռավն ու թռավ:

Ժիրայր Ավետիսյան

ԳԱՅԱՆԵՒ ԴԱՍԸ (էջ 96)

- Ա-ն** արևն է պայծառ շողում,
Բ-ն բաղիկն է ջրում լողում,
Գ-ն գառնուկն է՝ բրդե շորով,
Դ-ն դդումը՝ ուռած փորով,
Ե-ն էլ եզն է՝ ճանճը պոզին,
Զ-ն զանգակն է նրա վզին,
Է-ն էլ էշն է, բեռ է կրում,
Ը-ն ընկույզն է կողովներում,
Թ-ն թիթեռն է օդում պարում,
թևիկները թափահարում,
Ճ-ն՝ ժամացույց, որ չուշանաս,
ժամանակին դպրոց գնաս,
Ի-ն իլիկն է Լուսիկ փափի,
ինչքան ասես կպարտվի,
Լ-ն էլ՝ լուսին՝ լեռան ուսին,
Խ-ն խաղողն է քա՛ղցր-քա՛ղցր,
Ծ-ն ծիրանն է՝ ծառին բարձր,
Կ-ն կեռասն է՝ ճյուղի վրա,
Ն-ն հաղարջը՝ թփի վրա,

- Զ**-ն էլ ձուկն է, լողում է, փե՛ն, պոչը թեքած՝
- Ղ**-ն դեկի պես,
- Ճ**-ն ճնճողուն է՝ փորը դեղին,
ճոճվում է նա ճկուն ճյուղին,
- Մ**-ն մողեսն է սողում արագ,
մեջքը՝ կանաչ, պոչը՝ բարակ,
- Յ**-ն էլ յողն է, լցնես վերքին
յոթ ժամ անվերջ կմորմոքի,
- Ն**-ն նավակն է փոքրիկ լճում,
նավակի մեջ՝ երկու մրջյուն,
- Շ**-ն էլ շունն է՝ շղթան վզին,
- Ո**-ն՝ որսորդն է գնում որսի,
- Չ**-ն չամիչն է,
- Պ**-ն՝ պնդուկը.
պապն է լցրել մեծ սնդուկը,
- Ջ**-ն՝ ջրադագ՝ ջրվեժի մոտ,
ջուրն է գցել ճիչ ու որոտ,
- Ռ**-ն ռանդան է՝ րաշում, հարթում,
- Ս**-ն վարպետի սղոցն է սուր,
- Վ**-ն՝ վարպետն է դուռ պարբասարում,
- Տ**-ն էլ տունն է, որ չունի դուռ,
- Ր**-ն րոպեն է.
- Յ**-ն՝ այ՛, ծաղկի ցողիկն է ջինջ,
- Ու**-ն ուլիկն է, ուտում է ուռ,
- Փ**-ն էլ փիղն է՝ կնճիթը ծուռ,
- Ք**-ն էլ քարն է՝ դրված պարին
- Օ**-ն՝ օդանավ ամպերի մեջ,
- Ֆ**-ն էլ՝ ֆուրբուլ...
և ... դասին վերջ:

ՊԱՅՄԱՆԱԿԱՆ ՆՇԱՆՆԵՐ

1. Ձայնավորները տրված են կարմիր գույնով:
2. Բաղաձայնները տրված են կապույտ գույնով:
3. **Ե, ո, և** տառերը տրված են կանաչ գույնով:
4. **Ե-ի, ո-ի, և-ի** գծապատկերները տրված են այսպես՝ :
5. Գաղտնավանկի **ը**-ն գծապատկերներում տրված է նրբագծված վանդակով՝ :
6. Կետադրական նշանները ներկայացված են քառակուսու մեջ՝ :
7. նշանը պետք է լրացվի համապատասխանաբար՝ վանկով, բառով, բառակապակցությամբ կամ նախադասությամբ:
8. Հանելուկների պայմանական նշանն է՝ :
9. Շուտասելուկների պայմանական նշանն է՝ :
10. Ասացվածքների պայմանական նշանն է՝ :
11. Առաջադրանքների պայմանական նշանն է՝ :
12. Լրացուցիչ կամ շերտավոր ուսուցման համար նախատեսված էջ-դասերը նշված են -ով: Դրանց ուսուցումը թողնվում է ուսուցչուհու հայեցողությանը:

ԽԱՂԵՐԻ ԱՌԱՋԱԴՐԱՆՔՆԵՐ

(ուսուցչին)

էջ

10. Խմբավորի՛ր նկար-բառերը. ուտելիք ցույց տվող նկար-բառերի գծապատկերները ներկի՛ր դեղին, իսկ սպասք ցույց տվող նկար-բառերի գծապատկերները՝ կանաչ:
11. **ա)** Ո՞ր նկար-բառերը մի՛րգ չեն ցույց տալիս:
բ) Կորագծով նշի՛ր միավանկ բառերը:
12. **ա)** Ինչե՛րը կտեղավորես պայուսակիդ մեջ:
բ) Կորագծով նշի՛ր՝ քանի՞ վանկ ունի յուրաքանչյուր բառ:
13. **ա)** Խմբավորի՛ր՝ ո՞ր առարկաներն են պատկանում Արային, որո՞նք՝ Անիին:
բ) Կարմիրով կորագծի՛ր միավանկ բառերը, կանաչով՝ երկվանկ բառերը:
- 14-15. **ա)** Փորձի՛ր մեկ բառով ասել, թե ինչե՛ր են պատկերված երկու խումբ նկարներում (կենդանի-թռչուն):
բ) Կորագծերով նշի՛ր, թե քանի՞ վանկ ունի յուրաքանչյուր բառ:
16. Գծով միացրո՛ւ այն նկար-բառերը, որոնք բանջարեղեն չեն:

17. Որոշիր, թե քանի՞ հնչյուն կա յուրաքանչյուր վանկում. կարող ես դու էլ նշել օրինակի պես:
18. Գունավորիր նկարները:
19. ա) Գտիր երկու նկարների տարբերությունները և պատմիր:
բ) Կորագծով նշիր, թե քանի՞ վանկ ունի յուրաքանչյուր բառ:
20. Նկար-բառերը ճիշտ տեղադրիր գծապատկերներում (տե՛ս նաև էջ 24):
21. Միավանկ նկար-բառերը միացրո՛ւ միավանկ բառի գծապատկերին, իսկ երկվանկ նկար-բառերը՝ երկվանկ բառի գծապատկերին:
23. ա) Խմբավորիր՝ որո՞նք են ընտանի, որո՞նք՝ վայրի:
բ) Դո՛ւք էլ ներդիրից կտրեցե՛ք նկարները և խաղացե՛ք դասարանում:
25. Կազմիր նկարների ճիշտ զույգեր:
26. ա) Ո՛ր փոխադրամիջոցին կհանդիպես փողոցում:
բ) Ձայնավորների վանդակներում կարմիր կե՛տ դիր:
28. ա) Ուշադիր դիտիր և գտիր նկարում տեղ գտած սխալները:
բ) Ներդիրից կտրիր նկարները և ուղղիր սխալները:
29. Պատմիր. յուրաքանչյուր նկար-պատմությունից առանձացրո՛ւ մեկ նախադասություն և վերլուծիր օրինակի պես:
- 30-31. Որոշիր նկարների հաջորդականությունը և պատմիր: Փորձիր յուրաքանչյուր նկար-պատմությունից առանձնացնել «ամենակարևոր» նախադասությունը:
35. Վանդակում գրիր բաց թողնված ձայնավորները:
39. 1) Կազմիր բառեր՝ վանդակները լրացնելով տրված տառերով և գրիր:
2) Կարդա՛ տրված և տառերի տեղափոխությամբ ստացված բառերը (տե՛ս նաև էջ 41):
3) Տրված տառերով կազմիր մեկ բառ:
4) Կարդա՛ անունները և այդ բառերը գծերով ճիշտ միացրու երեխաներին:
43. 1) Օգտվելով տրված վանկից և նկարներից՝ կազմիր բառեր. հարցական նշանների փոխարեն տեղադրիր նոր վանկեր:
2) Միացրո՛ւ բառ-պատկերները:
3) Տրված տառերով կազմիր բառեր(կարելի է կազմել եռահնչյուն և քառահնչյուն չորս բառ):
45. Տրված նկար-բառերը գտիր վանդակներում, որտեղ գծիկը կրկնվող տառի նշանն է, իսկ կետը՝ նոր տառի նշանը:
47. 1) Թվերի և գունավոր գծերի օգնությամբ գտիր բառը:
2) Լրացրո՛ւ վանդակները տառերով և ստացիր բառեր (տե՛ս նաև էջ 93, 97):
49. Տրված բառերով և նկար-բառերով կազմիր ճիշտ զույգեր:
55. Ներդիրից կտրիր և փակցրո՛ւ խաղալիքները. կարդա՛, թե ի՞նչ բառեր են թաքնված խաղալիքների տակ:
56. Օգտվելով էջի բառերից և նկար-բառերից՝ ասա՛ օ-ով սկսվող երկվանկ, եռավանկ և քառավանկ բառեր:
57. Գտիր փուչիկների վրա գրված բառերը. ներդիրից կտրիր ճիշտ տառը (օ կամ ո) և փակցրո՛ւ հարցական նշանի փոխարեն:
61. Միացրո՛ւ վանկերը և կարդա՛ բառերը:

63. Նկար-բառերը կարդա՛ սյունակներով և գույգերով:
69. ա) Օգտվելով նկարներից՝ լրացրո՛ւ խաչբառը (տե՛ս նաև էջ 80, 90, 93):
բ) Ճի՛շտ միացրու վանկերը և կարդա՛ ստացված բառերը:
71. Կարդա՛ ասացվածքը:
83. Առաջին վանդակում տրված նկար-բառերի համար նույն շարքում գտի՛ր նույնահանգ բառը:
86. 1. Խմբավորի՛ր նույնահանգ նկար-բառերը:
2. Ճի՛շտ տեղադրի՛ր բառերի կապակցությունները:
87. Կարդա՛ բառերը և նկարների հետ կազմի՛ր ճիշտ գույգեր:
93. Որոշի՛ր, թե ո՛ր նկար-բառն է ավելորդ, և լրացրո՛ւ խաչբառը:
97. Ասա՛ ո-ով սկսվող բառեր, որոնք կազմված լինեն 2, 3, 4, 5 հնչյուններից:

ԲՈՎԱՆԴԱԿՈՒԹՅՈՒՆ

ՆԱԽԱԱՅԲԲԵՆԱԿԱՆ ՇՐՋԱՆ	2
ԱՅԲԲԵՆԱԿԱՆ ՇՐՋԱՆ	32
Ա հնչյուն-տառի ուսուցում	32
Ու հնչյուն-տառի ուսուցում	33
Ի հնչյուն-տառի ուսուցում	34
Ա Ու Ի հնչյուն-տառերի ամրապնդում	35
Ս հնչյուն-տառի ուսուցում	36
Ր հնչյուն-տառի ուսուցում	37
Տ հնչյուն-տառի ուսուցում: Ամրապնդում	38-39
Ն հնչյուն-տառի ուսուցում: Ամրապնդում	40-41
Կ հնչյուն-տառի ուսուցում: Ամրապնդում	42-43
Պ հնչյուն-տառի ուսուցում: Ամրապնդում	44-45
Մ հնչյուն-տառի ուսուցում: Ամրապնդում	46-47
Շ հնչյուն-տառի ուսուցում: Ամրապնդում	48-49
Լ հնչյուն-տառի ուսուցում: Ամրապնդում	50-51
Նկար-պատմություն. Պոպպոյ մուկիկը . Ըստ Դ. Դեմիրճյանի	52-53
Է (ե) հնչյուն-տառերի ուսուցում: Ամրապնդում	54-55
Օ (ո) հնչյուն-տառերի ուսուցում: Ամրապնդում	56-57
Ը հնչյուն-տառի ուսուցում: Ամրապնդում	58-59
Յ հնչյուն-տառի ուսուցում: Ամրապնդում	60-61
Յ հնչյուն-տառի ուսուցում: Ամրապնդում	62-63
Զ հնչյուն-տառի ուսուցում	64
Վ հնչյուն-տառի ուսուցում	65
Ռ հնչյուն-տառի ուսուցում	66
Ղ հնչյուն-տառի ուսուցում	67
Խ հնչյուն-տառի ուսուցում	68
Ղ - Խ հնչյուն-տառերի ամրապնդում	69
Ց հնչյուն-տառի ուսուցում	70
Ժ հնչյուն-տառի ուսուցում	71
Նկար-պատմություն. Չարի վերջը . Ըստ Հովհ. Թումանյանի	72-73

Ե տառի ուսուցում: Ամրապնդում	74-75
Ո տառի ուսուցում: Ամրապնդում	76-77
Բ հնչյուն-տառի ուսուցում. Պստիկ Բալերը . Ըստ Ս. Թանգարանյանի	78
Փ հնչյուն-տառի ուսուցում	79
Բ-Պ-Փ հնչյուն տառերի ամրապնդում	80
Գ հնչյուն-տառի ուսուցում	81
Ք հնչյուն-տառի ուսուցում. Գիրքը . Ս.Սուրադյան	82
Գ-Կ-Ք հնչյուն-տառերի ամրապնդում	83
Դ հնչյուն-տառի ուսուցում	84
Թ հնչյուն-տառի ուսուցում. Թութակը . Է.Սիլիտոնյան	85
Դ-Տ-Թ հնչյուն-տառերի ամրապնդում	86
Ջ հնչյուն-տառի ուսուցում	87
Ճ հնչյուն-տառի ուսուցում. Անձռնի ծուտիկը . Ըստ Յ.Ք.Անդերսենի	88
Չ հնչյուն-տառի ուսուցում	89
Ջ-Ճ-Չ հնչյուն-տառերի ամրապնդում	90
Ձ հնչյուն-տառի ուսուցում	91
Ծ հնչյուն-տառի ուսուցում. Ծիածան . Աթ.Խնկոյան	92
Ձ-Ծ-Ց հնչյուն-տառերի ամրապնդում	93
Լ հավելյալ տառանշանի ուսուցում և ամրապնդում. Ջատիկ . Գ. Եղիկյան	94-95
Ֆ հնչյուն-տառի ուսուցում. Շունն ու հավը . Ըստ Ե.Պետրոսյանի	96
ՀԱՅԵՐԵՆԻ ԱՅԲՈՒԲԵՆԸ	98
ՀԵՏԱՅԲԲԵՆԱԿԱՆ ՇՐՋԱՆ	
Հայերենի առաջին ուսուցիչը	99
Հայոց լեզու . Ըստ Ռ.Ղարիբյանի	100
Ողջույն ուսուցիչն . Ն.Սիքայեյան	101
Փոքրիկ Մեսրոպը . Վ. Հովսեփյան	102
Երբ որ տանն են . Պ.Խաչատրյան	103
«Այբբենարանը» . Ա. Տեր-Գրիգորյան	104
Հրաժեշտ «Այբբենարանին» . Ս. Կապուտիկյան	105
Հավելված	106
Պայմանական նշաններ	119
Խաղերի առաջադրանքներ	119

Ա. Ն. Բյուրքյան, Լ. Ա. Տեր-Գրիգորյան

ԱՅԲԲԵՆԱՐԱՆ

Նկարիչ՝
Սուսաննա Այվազյան

Չափսը՝ 60x84 1/8

Ծավալը՝ 15 մանուկ: Տպաքանակը՝ 12 155:
Տպագրված է «ԷԴԻՑ ՊՐԻՆՏ ՍՊԸ» տպարանում:

ԷԴԻՑ ՊՐԻՆՏ
Երևան, Թումանյան 12
հեռ.՝ (374 10) 520 848
www.editprint.am
info@editprint.am

EDIT PRINT
12 Toumanyane str., Yerevan
Tel.: (374 10) 520 848
www.editprint.am
info@editprint.am

